

LOKAAL VERBONDEN
Samen vorm geven aan Het Hogeland

ChristenUnie
Het Hogeland

Inleidend

Gemeente Het Hogeland. Na jaren van discussie en voorbereiding is het zover. Een nieuwe gemeente. In de voorbereiding naar 1 januari 2019 is er al heel veel werk verzet. Ook na 1 januari zal er nog veel moeten gebeuren. De nieuwe gemeente Het Hogeland moet meer zijn dan de optelsom van vier oude gemeenten, is onze mening.

Veel beleid moet opnieuw uitgedacht worden. Ons motto daarbij is 'samen'. Beleid en visies ontwikkelen we niet in de gemeentehuizen, maar samen met onze inwoners. Want onder de inwoners is veel kennis en creativiteit. En we pakken beleid integraal op. Cultuur en sport zijn bijvoorbeeld verbonden met WMO en Ruimtelijke Ordening. Die samenhang moet in het beleid en in visies duidelijk naar voren komen. Dit verkiezingsprogramma geeft onze visie op tal van onderwerpen. Niet uitputtend, maar wel op hoofdlijnen en soms zelfs heel concreet.

De ChristenUnie heeft in alle vier oude gemeenten decennia lang haar verantwoordelijkheid genomen. Zowel in de raden als in vele colleges. Dat blijven we doen, ook in Het Hogeland. Vanuit een duidelijke missie zetten we ons in voor de samenleving. De naam ChristenUnie verwijst naar wie we zijn en Wie ons voorbeeld is. We zijn overtuigde christenen, volgers van Jezus Christus. De belangrijkste les die Hij ons wil leren is die van de liefde. En, vanuit die liefde, van dienstbaar zijn aan de mensen om je heen en aan de mooie schepping waarin we onze plek hebben. Vanuit deze visie zetten we mensen in hun kracht, gaan we uitdagingen aan en grijpen we kansen. Dat is onze drijfveer voor Het Hogeland. De ChristenUnie draagt graag bij aan stabiliteit en verantwoord bestuur. Zeker voor een eerste periode van een nieuw gevormde gemeente is dit zeer belangrijk.

ChristenUnie Het Hogeland is een partij van betrokken mensen die zelf in deze gemeente wonen, werken en recreëren. Lokaal maken we zelf de afwegingen en daar zijn we autonoom in. Daarnaast is het wel heel handig goede contacten te hebben met partijgenoten in de provincie en in Den Haag. Gemeenten staan immers niet alleen, maar zijn in beleid en uitvoering veelal afhankelijk van provincie of rijk.

Verbondenheid is voor ons belangrijk. Politiek is eerst en vooral dienstbaar. En dat kan alleen als je verbonden bent met elkaar. Die verbondenheid wordt op allerlei terreinen zichtbaar. Wij zien vijf belangrijke verbindingen:

- Bij onszelf als fractie: we zijn verbonden in dezelfde missie en visie. We hebben dezelfde drive;

- In de samenwerking met andere partijen: we zijn ons ervan bewust dat alleen door samenwerking goede dingen tot stand komen. We hebben de afgelopen perioden in de vier afzonderlijke gemeenten laten zien dat we een betrouwbare en constructieve partner zijn. Zowel binnen diverse coalities als daarbuiten;
- In de samenwerking tussen samenleving en gemeente: in coöperatie komen de mooiste dingen tot stand. Wat ons betreft gaan we vanaf de participatiesamenleving nog een stap verder: naar een coöperatiesamenleving. Niet alleen burgers laten meedenken en meedoen, maar hen medeverantwoordelijk maken. Zelf het initiatief laten nemen. We zien daarvan al hele mooie voorbeelden in ons gebied. Bijvoorbeeld hoe dorpen zelf invulling geven aan de energietransitie en de verduurzaming. Of initiatieven van inwoners om voorzieningen in het eigen dorp overeind te houden.
- Tussen mensen onderling: een samenleving is pas een samenleving als er sprake is van een 'samen-gevoel', van verbinding. Heel belangrijk in een tijd van individualisering en toenemende eenzaamheid. Als gemeente moeten we die verbinding tussen mensen faciliteren en stimuleren. Bijvoorbeeld door in een dorpshuis/dorpskamer in elk dorp. Verder door professionals die zich sterk maken voor die verbinding en initiatieven ontplooiën dan wel aanjagen. Denk aan sportcoaches, cultuurcoaches, welzijnswerkers, mantelzorgondersteuners, vrijwilligerssteunpunten e.d.
- Verbonden met onze inwoners met een luisterend oor. Wij zijn een toegankelijke fractie. Als volksvertegenwoordigers zijn wij verbonden met inwoners en willen we graag weten wat er speelt en wat de inwoners bezighoudt. Onze fractievergaderingen houden we op verschillende plaatsen verspreid over de gemeente. Regelmatig gaan we op werkbezoek om te kijken en te horen wat er speelt en leeft.

ChristenUnie Het Hogeland. Een partij van lokale mensen die gaan voor verbinding.

Kortom: **LOKAAL VERBONDEN**

Centrale thema's

We zien een heel aantal opgaven en kansen voor Het Hogeland. Een zestal thema's stellen wij centraal. Deze zetten we uiteen in dit hoofdstuk. In de daarop volgende hoofdstukken werken we die nog verder uit en gaan we nog kort in op een aantal andere voor ons belangrijke onderwerpen c.q. uitgangspunten. Daarbij volgen de we indeling van de programmabegroting.

Iedereen doet er toe

Wij zien een samenleving voor ons waarin iedereen telt. Niet alleen degenen met een 'grote mond'. Natuurlijk geven we ruimte aan mensen die zichzelf wel kunnen redden, maar de overheid heeft juist een taak ten opzichte van mensen die niet zo zelfredzaam zijn. Hen bieden we een sterk sociaal vangnet. Binnen de wettelijke mogelijkheden benutten we de maximale ruimte om deze mensen te ondersteunen. We beseffen dat er grenzen zijn aan vrijwilligerswerk en de inzet van mantelzorgers. Die grenzen bewaken we en daar waar nodig springen we bij.

We bevorderen actief verbondenheid in de samenleving. Een samenleving is pas een samenleving als er sprake is van een 'samen-gevoel', van verbinding. Heel belangrijk in een tijd van individualisering en toenemende eenzaamheid. Als gemeente moeten we die verbinding tussen mensen faciliteren en stimuleren. Zorgen voor een dorpshuis/dorpskamer in elk dorp, bijvoorbeeld. En dat met professionals die zich sterk maken voor die verbinding en initiatieven ontplooiën dan wel aanjagen. Denk aan dorpscoördinatoren, sportcoaches, cultuurcoaches, welzijnswerkers, mantelzorgondersteuners, vrijwilligerssteunpunten e.d.

Leefbare dorpen

De nieuwe gemeente Het Hogeland beslaat een groot oppervlak en vele dorpen. Het is dé opgave om de relatie tussen de dorpen en de gemeente op een goede manier vorm te geven. De lijntjes zijn niet automatisch meer zo kort als voorheen. Toch zien wij wel kansen die lijntjes kort te houden. Belangrijk is dat elk dorp een vast aanspreekpunt heeft bij de gemeente. Zowel ambtelijk als bestuurlijk.

Er zit veel energie in de dorpen en wijken. Steeds meer nemen inwoners zelf het initiatief. Een goede zaak. De overheid hoeft niet alles zelf op te pakken. Wat ons betreft gaat participatie over in coöperatie. Samen verantwoordelijk voor vitale dorpen en wijken. Gemeente en inwoners, zij aan zij. We zien daar al hele mooie voorbeelden van. Het dorp of de wijk bepaalt zelf hoe ver ze daarin wil gaan. Dus niet voor elk dorp dezelfde blauwdruk. Maatwerk is wat ons betreft de leidraad. De gemeente zorgt dat de basis overal op orde is. Maar de 'plus' is

aan het dorp of de wijk zelf. Financieel kunnen dorpen/wijken in bepaalde mate zelf verantwoordelijkheid krijgen. Controleren doen we niet tot achter de komma, maar op hoofdlijnen.

Energietransitie

Er komt een enorme uitdaging op ons af. We gaan een revolutie op energiegebied meemaken. En wat ons betreft, gaan we die niet alleen meemaken, maar er zelf volop aan mee doen! Dat doen we samen met de dorpen en wijken. Hiervan zien we al heel veel mooie voorbeelden. De energie zit letterlijk in onze samenleving. Juist in dit gebied, waar we de nadelen van de gaswinning voelen, moeten we voorop lopen. Het goede voorbeeld geven als gemeente. Alle eigen gebouwen van het gas af! Al het vervoer duurzaam! Dat betekent voldoende laadpunten voor auto's en voor fietsen. Verder zien we een toekomst voor andere nieuwe methoden van duurzame energie, zoals waterstof. We faciliteren een tankstation voor waterstof binnen de gemeente.

We moeten zelf zoveel mogelijk energie gaan opwekken. Binnen afzienbare tijd minimaal zoveel als we gebruiken. In de businesscases moeten niet alleen de financiën leidend zijn.

We ondersteunen actief de lokale initiatieven. In het proces enals het gaat om ruimtelijk beleid. Hier is maatwerk leidend. Naast de decentrale initiatieven nemen we onze verantwoordelijkheid voor de centrale energieopwekking die nodig is Nederland van energie te voorzien. We zoeken plekken voor grootschalige zonneparken, daar, waar ze het beste passen en zo min mogelijk ten koste gaan van vruchtbare landbouwgrond. Daken gaan bij ons voor land! Grote windmolen(parken) moeten een plek krijgen, wat ons betreft in de zee of nabij de Eemshaven. Uiteraard daar, waar de overlast zo beperkt mogelijk is. Overlast uitsluiten, kan niet altijd. Dan dient er ruimhartig gecompenseerd te worden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de inwoners direct nabij de Eemshaven, bijvoorbeeld Oudeschip. De lokale gemeenschap moet zoveel mogelijk kunnen participeren in de grootschalige initiatieven.

Veilige infrastructuur

De afgelopen jaren heeft de ChristenUnie zich in de vier verschillende gemeenten ingezet om de infrastructuur te verbeteren. We zien ditvoor de komende jaren als belangrijk aandachtspunt. Een recente ontwikkeling is de opkomst van snellere fietsen die worden gebruikt voor grotere afstanden. De afgelopen jaren is er ingezet op veiliger fietsverbindingen met Fietsroutes Plus. De komende tijd zetten wij in op het doortrekken van deze fietsroutes en het verbreden van andere fietspaden.

Een ander aandachtspunt zijn de onbewaakte spoorwegovergangen in de gemeente Het Hogeland. Samen met de eerstverantwoordelijke (ProRail) maken we een plan van aanpak om al die overwegen te saneren dan wel veiliger te maken.

Wij gaan met agrariërs in overleg gaan over de knelpunten in het wegennet in het buitengebied. Zodat de agrariërs én de andere weggebruikers veilig gebruik kunnen maken van de buitenwegen.

Verantwoord bestuur

Het vormen van een nieuwe gemeente is een hele opgave en vraagt zeker de eerste periode veel inzet. Er moet nog veel beleid op allerlei terreinen worden geharmoniseerd. Hiermee gaan we voortvarend aan de gang. Gevoelige dossiers gaan we niet uit de weg en schuiven we niet door naar de toekomst. Veel grote projecten staan op stapel of zijn in uitvoering. De realisatie daarvan heeft prioriteit. De financiële armslag bepaalt de ruimte voor nieuwe ambities en projecten. De financiële basis moet op orde zijn.

Nieuw beleid gaan we als gemeente niet allemaal zelf verzinnen. We laten de doelgroepen waarvoor we beleid maken, zoveel mogelijk zelf input geven. Hier kiezen we weer voor coöperatie. Beleid dient maximale ruimte te bieden aan maatwerk. De tijd van blauwdrukken is voorbij.

Bedum

Recreatie & Toerisme

Een grote kans voor onze regio zien we in de recreatie & toerisme. Hier zetten we meer op in. Wij kiezen voor één professionele organisatie samen met de ondernemers uit de sector. Deze organisatie werkt nauw samen met andere organisaties als Marketing Groningen. Een belangrijk deel van de toeristenbelasting wordt ingezet voor ontwikkeling van deze sector. Er is een groeiende vraag naar verblijfaccommodaties. Initiatieven hiertoe juichen wij toe, bijvoorbeeld in de transformatie van voormalige boerderijen in het buitengebied.

Een belangrijke kans binnen recreatie & toerisme is de vaarrecreatie. Dit moet verder ontwikkeld en gepromoot worden. Knelpunten in de vaarwegen pakken we aan.

Programma

Per deelprogramma geven we kort onze visie en enkele actie-/speerpunten. Dit document geeft enkele hoofdlijnen weer. Bij deze thema's is de indeling van de gemeentelijke begroting gevolgd.

1. Veiligheid

Eén van de belangrijkste taken die de Bijbel aan de overheid toedeelt, is het handhaven van recht en gerechtigheid. Voor het grootste deel ligt deze bevoegdheid bij de landelijke overheid. De gemeente heeft hierin een beperkte taak. De politie staat op afstand. Maar in de periodieke overleggen dienen de lokale problemen wel benoemd en aangepakt te worden. De prioriteiten van de politie dienen we maximaal te beïnvloeden. Structurele overlastlocaties voorzien we van cameratoezicht. We hebben eigen handhavers in dienst die we lokaal kunnen aansturen.

Gaswinning

In het aardgasdossier worden we gemangeld door vele partijen. Veel inwoners van onze gemeente merken de gevolgen en voelen zich onveilig. Dat is onacceptabel. Het Rijk dient haar verantwoordelijkheid te nemen en de veiligheid te garanderen. Wij moeten op het Hogeland net zo veilig kunnen wonen als in andere delen van ons land. Veel schade is op een bevredigende manier hersteld en afgewikkeld. Er zijn echter nog steeds gevallen waarin nog geen oplossing is. Onacceptabel. En de onduidelijkheid met betrekking tot de versterkingsopgave is eveneens onacceptabel. Wij eisen een geloofwaardig verhaal en inspecties in het veld in plaats van theoretische modellen vanachter een bureau. Veiligheid is een grondrecht en primaire verantwoordelijkheid van de overheid. Wij staan naast onze inwoners en zullen maximaal onze contacten in Den Haag en bij de provincie benutten te pleiten voor recht en gerechtigheid.

Naast duidelijkheid inzake schade en versterking verdient onze regio ook nieuwe perspectief. Nederland heeft hierin een collectieve schuld aan Groningen. Er moet een nationaal programma komen met ruime financiële middelen om onze regio weer te laten bloeien. Zo dienen we een voorbeeldregio te worden als het gaat om de energietransitie en moet er geïnvesteerd worden in de economische ontwikkeling van de regio. De Economic Board Groningen (EBG) is hierin op een goede manier actief. Wij willen verlenging van dit gremium.

Kort en bondig

- Eigen handhavers in dienst.
- Duidelijkheid voor onze inwoners, zowel in afhandeling (oude) schade als versterkingsopgave

2. Bereikbaarheid

Gemeente Het Hogeland beslaat een groot gebied met veel dorpen. Bereikbaarheid is daarom van groot belang. Bereikbaarheid vraagt om goede verbindingen. Grotendeels zijn die op orde, maar er zijn zeker verbeterpunten. Er zijn verschillende soorten verbindingen:

- Openbaar vervoer: grotendeels op orde. De bestaande trein- en busverbindingen moeten we zien te behouden. De huidige verbindingen lopen vooral noord-zuid, van en naar de stad. We zien een groot knelpunt in de oost-west verbindingen en dan vooral tussen Bedum en Winsum. Deze twee kernen zijn niet door OV met elkaar verbonden. Terwijl dat voor een aantal belangrijke voorzieningen als onderwijs en zorg wel van groot belang is. Wij pleiten daarom voor een nieuwe busverbinding tussen Bedum en Winsum. Als het OV-bureau dit niet oppakt, zetten we hiervoor een eigen lijn op. Uiteraard met een duurzame bus. Als het kan, zelfrijdend.

De gemeente Het Hogeland kent nog veel onbewaakte spoorwegovergangen. Voor al die overwegen moet een plan van aanpak komen.

- Wegen: de meeste verbindingen zijn op orde. Aandachtspunten zijn wel de steeds groter wordende landbouwvoertuigen en vrachtwagens. Veel binnenwegen zijn daar niet op berekend. Samen met de sector pakken we de grootste knelpunten aan. De verantwoordelijkheid voor de wegen in ons gebied kan niet eenzijdig bij de gemeente worden gelegd. De provincie is verantwoordelijk voor haar wegen. Samen moeten we de knelpunten aanpakken. Hoewel er al veel is gebeurd, blijven er nog wensen over. Zo blijft de N361 aandachtspunt. In Roodeschool zijn samen met provincie en bewoners plannen voor verbetering van doorgaande weg. Deze dienen adequaat te worden uitgevoerd. Ook bij de wegen zien we dat 'noord-zuid' goed op orde is, maar 'oost-west' niet. Onderdendam blijft een knelpunt dat niet makkelijk op te lossen is. Niet makkelijk, maar daarom nog niet onmogelijk. Wij stellen een denktank van deskundigen en betrokkenen voor die met de opgave 'oost-west verbindingen' aan de slag gaat.
- Fiets: het fietsverkeer verandert. De elektrische fietsen en speedbikes veroveren de markt en de weg. Fietspaden moeten daarom breder worden. Zeker de fietspaden die veel gebruikt worden door forensen en scholieren. Het Fietspad Plus tussen Winsum en Groningen moet nu snel gerealiseerd worden.
- Vaarwegen: er liggen geweldige kansen voor de vaarrecreatie in (noord-)Groningen. Die worden nu nog veel te weinig benut. Er zijn nog te veel knelpunten in de vaarwegen. Binnen het toeristisch en recreatief beleid maken we hier een speerpunt van!

Kort en bondig

- Nieuwe busverbinding tussen Bedum en Winsum.
- Met de landbouwsector een plan van aanpak voor 'agrologistiek'.
- Onbewaakte spoorwegovergangen z.s.m. saneren.
- Fietspaden die berekend zijn op het nieuwe fietsen.
- Knelpunten in de vaarrecreatie oplossen.

3. Economie & Werkgelegenheid

Voldoende werkgelegenheid is en blijft een aandachtspunt. We zien hierin vooral een faciliterende rol voor de gemeente. De grotere bedrijven koesteren we en krijgen ruimte uit te breiden. Ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid zijn hierin wel belangrijke aspecten die meegewogen moeten worden. Veel inwoners werken buiten de eigen gemeente, veelal in de stad Groningen. Goede verbindingen zijn daarom van belang. De Eemshaven is een belangrijke economische pijler. We dragen actief bij aan de verdere ontwikkeling van deze haven. Waar uitbreiding nodig is, faciliteren we die in combinatie met ruimhartige compensatie voor degenen die hier nadeel van ondervinden.

Een andere belangrijke economische pijler wordt gevormd door het MKB en de ZZP-ers. Zij verdienen aandacht en ruimte om te ondernemen. We zien onze ondernemers graag centraal georganiseerd in een sterk platform. De eerste stappen zijn hiervoor door de ondernemersverenigingen gezet. Een goede ontwikkeling. Samen met dit platform gaan we het economisch beleid vorm geven. Onderdeel daarvan is een nieuw detailhandelsbeleid. De lopende centrumplannen dienen uitgevoerd te worden, maar daarnaast moet er strategisch beleid op lange termijn komen: welke ontwikkeling zien we voor elke kern. Kernen moeten niet met elkaar concurreren, maar moeten elk een eigen karakter krijgen en zo elkaar versterken.

Dat laatste geldt ook voor de bedrijventerreinen. Er moet een nieuwe analyse komen van vraag en aanbod en die moeten bij elkaar worden gebracht. Bedrijventerreinen waar nog plek is, worden actief gepromoot. De bedrijventerreinen van Bedum en Winsum moeten snel worden uitgebreid. Deze zijn vol en er is vraag naar meer bedrijfsruimte daar. Beide kernen kunnen vanwege hun ligging profiteren van de overspannen markt in en rondom de stad Groningen. In het noordelijk deel (Eemsmond en De Marne) moet ruimte zijn voor groei van kleinschalige bedrijven die niet in de Eemshaven of op Lauwersoog terecht kunnen, bijvoorbeeld in de combinatie van 'wonen en werken'.

De zondag is een belangrijke dag voor christenen. Wij geloven niet in een economie die telkens door moet razen. Rust is goed voor mens, dier, werknemer en werkgever. Een ieder is vrij die rust voor zichzelf in te vullen. Wij hechten aan de zondagsrust. Bij evenementen en dergelijke wordt rekening gehouden met de kerkgang.

De landbouw is een belangrijke economische pijler. De landbouw is volop in ontwikkeling. 'Onze' minister Carola Schouten heeft onlangs haar nieuwe landbouwvisie gepresenteerd. Die visie omarmen we. Ook lokaal stimuleren we de kringlooplandbouw Samen met de sector kijken we wat nodig is en waar de gemeente de sector kan ondersteunen. Bij uitbreiding van landbouwbedrijven geven we letterlijk en figuurlijk ruimte.

De visserijsector is een belangrijke motor voor het noordelijk gebied. Belangrijk voor de haven van Lauwersoog. Samen met deze sector gaan we aan de slag om de sector sterker te maken en knelpunten aan te pakken. Nieuwe ontwikkelingen en innovaties volgen we op de voet. Lauwersoog is belangrijk voor de bedrijvigheid, maar evengoed voor recreatie en toerisme. Zeker straks met de komst van het Werelderfgoedcentrum. Dit kan leiden tot spanning en kan gevolgen hebben voor de verkeersveiligheid. Een gescheiden ontsluiting van de haven is voor ons een serieuze optie.

Kort en bondig

- We faciliteren een sterk ondernemersplatform waarin alle sectoren zijn vertegenwoordigd. Samen met dit platform wordt nieuw beleid gemaakt.
- Om banen te behouden en te genereren, faciliteren we uitbreiding van bedrijven(terreinen) en de Eemshaven.

4. Leefbaarheid & Voorzieningen

De gemeente Het Hogeland beslaat een groot gebied met heel veel kernen. De leefbaarheid van dat gebied en de kernen is een belangrijke opgave. Maar gelukkig is het niet de gemeente, maar zijn het de inwoners zelf die voor die leefbaarheid zorgen. Als gemeente moeten we

vooral luisteren naar de dorpen en wijken. En faciliteren. De dorpen en wijken moeten aangeven waar hun ambitie ligt. En vervolgens moet afgesproken worden wie wat doet. Goed contact en goede communicatie zijn het halve werk. Daarvoor hebben we goede dorpscoördinatoren nodig die niet zelf beleid maken, maar luisteren, faciliteren, activeren, coachen... En bestuurders die actief contact met de dorpen en wijken onderhouden. Dit kan bijvoorbeeld door dorpswethouders aan te stellen.

We kennen veel voorzieningen en die koesteren we. Maar een aantal voorzieningen staat onder druk. Hierop dienen we te anticiperen. Het belangrijkste uitgangspunt moet de kwaliteit van de voorzieningen zijn. In de dorpen en wijken is vaak veel meer creativiteit aanwezig dan in de gemeentehuizen. Die creativiteit moeten we benutten. Wij geven dus geen blauwdruk van de manier waarop we met deze voorzieningen om moeten gaan. Samen met de dorpen en wijken gaan we dat bepalen.

Kort en bondig

- Extra inzet van dorpscoördinatoren, daarnaast werken met dorpswethouders.
- Geen beleid vanuit het gemeentehuis, maar vanuit de dorpen.
- Bij voorzieningen is kwaliteit een belangrijk uitgangspunt.
- Geen blauwdrukken vanuit het gemeentehuis, maar gebruiken maken van creativiteit uit 'het veld'.

5. Sociaal Domein & Volksgezondheid

De gemeente heeft een belangrijke rol gekregen in het sociaal domein. De afgelopen jaren hebben we onze weg proberen te vinden in de uitvoering van de WMO, Jeugdzorg en Participatiewet.

Ons kader is glashelder voor zowel de WMO, Jeugdzorg als Participatiewet: we nemen de maximale ruimte die de wetgever ons biedt om onze inwoners die gebruik moeten maken van bepaalde zorg of inkomensondersteuning, te ondersteunen. We zijn zo ruimhartig als kan. De zorg voor onze medemens is een kerntaak van de overheid zoals de Bijbel ons leert.

Dat wil niet zeggen dat de eigen verantwoordelijkheid wordt weggenomen. Integendeel, eigen verantwoordelijkheid blijft het uitgangspunt en mensen worden zo goed mogelijk ondersteund die verantwoordelijkheid te nemen. Daarnaast dient preventie een speerpunt te zijn. Voorkomen is immers beter dan genezen.

Om iedereen mee te laten doen zijn beschutte werkplekken van groot belang. Deze staan onder druk, maar wij maken ons sterk voor minimaal het behouden, maar liever uitbreiden van deze werkplekken. Hierin zoeken we de samenwerking met het bedrijfsleven.

De samenleving vergrijst. Waardig ouder kunnen worden vinden we belangrijk. Hier horen passende voorzieningen bij. Denk aan nieuwe woonvormen als Klooster & buren en een knarrenhof. Het aantal mensen met dementie neemt fors toe. Wij staan voor een samenleving waarin iedereen zo lang als het kan mee kan blijven doen. Hierom pleiten we voor dementievriendelijke wijken en dorpen.

Het gezin is de hoeksteen van de samenleving. Juist in het sociaal beleid hebben we speciaal oog voor gezinnen. Mantelzorg is een mooie uiting van naastenliefde. Maar er zijn grenzen aan wat een mens aankan. Die grenzen bewaken we.

Een gezonde levensstijl is belangrijk. Dit stimuleren we bijvoorbeeld door de inzet van sportcoaches en via het jongerenwerk. Alcohol- en drugsgebruik is een serieus probleem in onze regio. Samen met de horeca en sportverenigingen voeren we hierop actief beleid. Tegelijkertijd gaan we samen met deze partijen aan de slag om steeds verder rookvrij te worden.

Onderwijs

We bemoeien ons niet met de inhoud van het onderwijs. In de huisvesting heeft de gemeente wel een belangrijke taak. Momenteel wordt er, o.a. vanwege de aardbevingsproblematiek, veel geïnvesteerd in nieuwe onderwijsgebouwen. Die projecten maken we af. Naast nieuwbouwprojecten moet er oog zijn voor bestaande gebouwen. Die moeten eigentijds en 'fris' zijn. We maken zo snel mogelijk samen met de schoolbesturen een integraal huisvestingsplan. We zijn voorstander van integrale voorzieningen. Maar 'samen' betekent ook dat we beleid en plannen samen met de instellingen vorm geven. Een school is een belangrijke voorziening voor een dorp. Sluiting van een school heeft een grote impact en stellen we dan graag zo lang mogelijk uit. Maar de kwaliteit van onderwijs is altijd doorslaggevend. Het belang van het kind voorop!

In de voorschoolse educatie heeft de gemeente een belangrijke taak. Wij gaan voor een ruim aanbod. De peuterspeelzaal moet toegankelijk zijn voor kinderen vanaf twee jaar.

Sport

Sport heeft, naast een belangrijke functie voor de gezondheid van mensen, een belangrijke sociale functie. Het raakt de leefbaarheid van de dorpen. We ondersteunen de verenigingen en samen met hen geven we invulling aan het beleid. Een soort van sportplatform zou hiervoor een goed middel zijn.

We hebben veel sportvoorzieningen. Vanwege krimp en vergrijzing staan diverse verenigingen onder druk. Samen met hen kijken we naar nieuwe oplossingen. De voorzieningen komen onder drukte staan. Ons doel is niet om alle voorzieningen per se in stand te houden, maar vooral om samen te zorgen voor voldoende kwalitatieve voorzieningen.

Cultuur

Cultuur heeft een belangrijke rol in de samenleving. De gemeente Het Hogeland heeft een enorme schat aan cultureel erfgoed. Hiervoor dienen we als goede rentmeesters te zorgen. Daarnaast kenmerkt ons gebied zich door een veelheid aan kleinschalige uitingen en activiteiten op het gebied van kunst en cultuur. Belangrijk voor de leefbaarheid van dorpen en buurten. We omarmen het 'manifest voor een leven lang kunst en cultuur', uitgegeven door een groep culturele partijen. Een mooi uitgangspunt voor een nieuw op te stellen cultuurbeleid. Hier geldt weer dat we dit beleid samen met de instellingen e.d. (verenigd in een platform, wat ons betreft) vorm en inhoud moeten geven. Onderdeel hiervan zou moeten zijn het muziekonderwijs zoals dat o.a. vorm wordt gegeven door de muziekschool Bedum/Eemsmond in samenwerking met de scholen.

Kort en bondig

- Sterk sociaal vangnet, 'iedereen telt'.
- Extra inzet op beschutte werkplekken
- Eigen verantwoordelijkheid wordt niet overgenomen, maar ondersteund en ontwikkeld.
- Waardig ouder worden, door bijvoorbeeld nieuwe woonvormen te realiseren.
- Preventie als speerpunt.
- Kleine scholen zo lang open houden als de kwaliteit gegarandeerd is.
- Sportverenigingen bundelen in een sportplatform en samen met hen beleid uitwerken.
- Sportstimulering vooral via de verenigingen en sportcoaches.
- Cultureel erfgoed koesteren > opstellen erfgoednota.
- Samen met een cultureel platform nieuw cultuurbeleid ontwikkelen.

6. Ruimtelijke Ordening, Wonen & Duurzaamheid

We hebben een prachtig gebied met vele verschillende aspecten. Veel vruchtbare landbouwgrond, een unieke Waddenkust (Werelderfgoed!), een prachtig Reitdiepgebied (één van de oudste cultuurlandschappen van Europa!), het Lauwersmeergebied (Nationaal Park!) vele wierdendorpen, mooie kernen, historische panden, meanderende watergangen.

Een gebied waar het prachtig wonen, goed werken en geweldig recreëren is. Sommige activiteiten vullen elkaar mooi aan. Andere staan op gespannen voet met elkaar. Dit alles vraagt om een weloverwogen ruimtelijke ordening. De nieuwe Omgevingswet biedt een mooi uitgangspunt om hier grondig mee aan de gang te gaan. Te beginnen met een Omgevingsvisie. Deze stellen we samen met alle 'stakeholders' op. De omgevingsvisie wordt de kapstok voor al het andere beleid dat ontwikkeld moet worden. Deze visie verdient dan de hoogste aandacht en een zorgvuldig traject. Uitgangspunt daarvoor is 'Ruimte! voor iedereen'. Geen ambtelijke/bestuurlijke visie vanuit de gedachte dat de gemeente wel weet wat goed is voor iedereen. Integendeel. In onze visies en regels is er ruimte. De kaders zijn duidelijk, maar niet knellend. Maatwerk is de grondhouding. Dit vraagt om ambtenaren en bestuurders met lef. Daarnaast is het van groot belang dat we oog hebben voor de verschillende eigenschappen van gebieden binnen de gemeente. De gemeente is groot en kan niet als 'één pot nat' worden gezien. De noordkant krimpt, maar de zuidkant heeft bijvoorbeeld nog groeipotentie. Dit vraagt om gebiedsgerichte aanpak en aandacht.

In Bedum en Winsum en de dorpen ten zuiden daarvan (Sauwerd, Adorp, Zuidwolde) zijn nog steeds kansen voor uitbreiding. Kleine nieuwe wijken dan wel inbreidingsprojecten of individuele bouw. Deze kansen benutten we. Echter ook in andere delen van de gemeente zoals Leens en Uithuizen is het van belang dat er wel nieuw gebouwd kan worden, eventueel in combinatie met sloop.

De woningvraag verandert. Hier spelen we op in. Bijvoorbeeld door gebieden aan te wijzen voor nieuwe woonvormen, zoals Tiny Houses, een knarrenhof of specifieke jongerenhuisvesting. Met de Woningbouwstichtingen gaan we stevig in debat voor een ambitieus programma. Er is een grote vraag naar huurwoningen. Het bestaande arsenaal voldoet deels niet meer aan de vraag. Dit vraagt om een stevig meerjarenbeleid met lef.

Duurzaamheid

We leven in een boeiende tijd van energietransitie, misschien wel van een revolutie op energiegebied. We moeten af van fossiele brandstoffen. Zeker hier, waar we de gevolgen van de gaswinning zo duidelijk merken. De gemeente is ambitieus en geeft het goede voorbeeld. Alle nieuwbouw is per definitie gasloos en zo energiezuinig mogelijk. Bestaande eigen

gebouwen worden gasloos en energiezuiniger gemaakt. De gemeente rijdt met haar voertuigen uiteraard op duurzame brandstof. Maar er is meer. Ook de bestaande bouw zal van het gas af moeten. Een hele klus. Maar we doen het samen. Onze inwoners zijn al heel actief. Bijna elk dorp heeft al iets van een energiecoöperatie. Die ondersteunen we volop.

Als het gaat om de opwekking van duurzame energie is er niet één weg te bewandelen. Het zal een combinatie moeten zijn van zon- en windenergie, kleinschalig (decentraal) en grootschalig (centraal). Draagvlak is hierin een belangrijke voorwaarde. En draagvlak ontstaat als men kan participeren. Die participatie in opwekprojecten is voor ons noodzakelijk.

We gaan voorzichtig om met het opofferen van goede vruchtbare landbouwgrond voor grootschalige zonneparken. 'Zon op dak' geniet de voorkeur.

Duurzaamheid raakt iedereen en daarom moet iedereen hieraan zijn of haar bijdrage kunnen leveren, ook de mensen met een lager inkomen. Naast landelijke maatregelen kijken we lokaal wat we als gemeente kunnen doen voor deze categorie.

Duurzaamheid komt ook terug in ons afvalbeleid. Afval wordt steeds meer grondstof. We gaan steeds meer naar een circulaire economie. We streven naar een afval- en inzamelingsbeleid dat het meest effectief is om én de hoeveelheid afval te verminderen én het meeste afval te hergebruiken.

Openbare Ruimte

De gemeente beheert een groot deel van de openbare ruimte. Een grote klus waarbij ambitie en (financiële) slagkracht vaak op gespannen voet staan. Wij staan voor een net en duurzaam beheer. De samenvoeging van Ability en de buitendienst biedt kansen. Maar we hoeven niet alles zelf te doen. Dat wat de markt kan doen, moeten we in principe aan de markt overlaten, onder voorwaarde dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt volop participeren.

Begraven en begraafplaatsen

De begraafplaatsen hebben een bredere functie dan alleen voor nabestaanden. Begraafplaatsen zijn in feite openbare archieven. Ze vertellen de geschiedenis van een dorp. Wij kijken dan ook niet alleen financieel zakelijk naar begraafplaatsen. Begraafplaatsen maken onderdeel uit van de openbare ruimte. Het onderhoud hoeft niet geheel kostendekkend te zijn. Begraven moet betaalbaar blijven. Beleid en tarieven moeten zo snel mogelijk geharmoniseerd worden. De begraafplaatsen moeten goed en milieuvriendelijk onderhouden worden.

Kort en bondig

- Omgevingsvisie als basis voor de nieuwe ruimtelijke ordening.
- Beleid samen vorm en inhoud geven.
- Nieuwbouwruiimte voor Bedum en Winsum en de dorpen ten zuiden daarvan.
- Ruimte voor nieuwe woonvormen.
- Afval zien we als grondstof.
- Betaalbaar begraven.
- Investeren in begraafplaatsen.

7. Burger & Bestuur

De verhouding tussen de gemeente en haar inwoners bedrijven/instanties verandert. De gemeente was in het verleden vaak directief, maar inmiddels hebben we een participatiesamenleving. Wij gaan graag nog een stap verder: van een participatiesamenleving naar een coöperatieve samenleving. De inwoners, dorpen/wijken e.d. bewijzen steeds meer dat ze zelf initiatieven nemen en zelf het beste weten watgoed is voor hun dorp en wijk. Er is veel kennis en kunde aanwezig die we meer moeten benutten. Samen is dus het motto.

Dat wil niet zeggen dat gemeente en inwoners altijd op gelijke voet staan. Er is een gezagsverhouding en soms moet de gemeente dat gezag laten gelden, bijvoorbeeld als het gaat om toezicht en handhaving of wanneer er misbruik wordt gemaakt van gesteld vertrouwen.

De dienstverlening moet dicht bij de burger georganiseerd blijven. Een grote gemeente vraagt om meerdere loketten. Daarnaast zetten we volop in op nieuwe (digitale) dienstverlening. Denk aan het thuisbezorgen van rij-/reisdocumenten.

De kracht van de samenleving wordt ook zichtbaar door vele evenementen die georganiseerd worden. Deze zijn belangrijk voor de cohesie en de leefbaarheid. De regelgeving rondom evenementen is flink aangescherpt de laatste jaren, vooral als gevolg van grote ongelukken in den lande. Dit heeft alleen ook een keerzijde. Sommige initiatiefnemers staken hun plannen vanwege de regelgeving of het leidt tot grote frustraties. Aan de gemeente de taak hierin een goede balans te zoeken en de regelgeving passend bij de schaal van een evenement te houden. Wij pleiten voor één aanspreekpunt bij de gemeente waar initiatiefnemers geholpen en begeleid worden in de regelgeving rondom evenementen.

Kort en bondig

- Van participatie naar coöperatie!
- Meer inzet van dorpscoördinatoren om in de nieuwe grote gemeente korte lijnen te houden.
- Één loket evenementen voor hulp en ondersteuning bij het organiseren van een evenement.

8. Bedrijfsvoering

De vorming van een nieuwe gemeente was en is een hele klus. Zowel voor het bestuur als voor het ambtelijk apparaat. Nieuwe functies, nieuwe collega's, nieuw werkgebied, cultuurverschillen. Wij snappen dat de aanpassing tijd kost. Echter, dat mag niet ten koste gaan van de dienstverlening aan onze inwoners. De ambtenaren zullen de slag naar vernieuwde verhoudingen moeten maken. Een coöperatieve houding! 'Ja mits', in plaats van 'nee, tenzij'. En niet alles van achter het bureau regelen, maar het gemeentehuis uit. De inwoners, bedrijven, dorpen en wijken opzoeken en zien wat er speelt en samen tot oplossingen komen. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering. Maar dat vraagt erom dat ze dicht op de bedrijfsvoering zitten. Korte lijnen tussen wethouders en uitvoerende ambtenaren (zeker de beleidsmakers) zijn noodzakelijk.

Financiën

Een eerste periode van een nieuwe gemeente is financieel dikwijls lastig. Er is nog geen volledig zicht op de financiële situatie. Veel lopende projecten moeten worden uitgevoerd. Dat vraagt om voorzichtigheid. Eerst de lopende zaken afmaken. Maar meteen daarna lokale initiatieven ondersteunen middels een ruimhartige, laagdrempelige 'pot co-financiering'.

We zijn vóór toeristenbelasting, maar wel met een directe link naar het toeristisch beleid. Begraafrechten moeten z.s.m. geharmoniseerd worden evenals de sporttarieven. Hierbij streven we naar een redelijke kostendekking, maar accepteren we dat, vanuit een maatschappelijk belang, 100% kostendekking niet reëel is.

Kort en bondig

- Coöperatieve houding ambtenaren. 'Ja mits' in plaats van 'nee, tenzij'.
- Financieel de zaak op orde.
- Koppeling tussen toeristenbelasting en toeristisch beleid.
- Begraafrechten en sporttarieven snel harmoniseren, maar niet verplicht kostendekkend.

Onze mensen

De ChristenUnie Het Hogeland heeft een enthousiaste club mensen weten te vinden die zich actief wil inzetten voor de nieuwe gemeente Het Hogeland. Allemaal vanuit liefde voor het gebied en de lokale samenleving. Mensen met dezelfde basis, die hun inspiratie halen uit de Bijbel en Jezus Christus volgen. De liefde die God heeft voor mensen ,handen en voeten geven in de lokale politiek.

Het zijn mensen met ervaring en bewezen kwaliteiten om een krachtig en eigen geluid te laten horen in de gemeenteraad: Bernd de Jong, Harmannus Blok, Theo de Vries, Harry Woltjer, Nannet Gijzen en Therese Doesburg hebben samen al heel veel jaren ervaring in de gemeenteraad. Ze weten wat er speelt en zijn gedreven de juiste besluiten te nemen voor onze inwoners.

Bernd de Jong is onze bevlogen lijsttrekker. De afgelopen jaren heeft Bernd zich in de gemeenteraad van Bedum sterk gemaakt voor de inwoners van de gemeente, waarvan de laatste periode als fractievoorzitter. Met zaken als ruimtelijke ordening, infraprojecten, de herindeling en financiën in de portefeuille, is hij breed geïnteresseerd. Tegelijkertijd kent hij zijn dossiers en ziet hij de politiek als een mooie uitdaging om altijd te zoeken naar verbetering. In het dagelijks leven is hij werkzaam als makelaar en ondernemer. Hierbij komen dossierkennis en het bij elkaar brengen van mensen weer boven drijven. Zelf zegt hij dat hij "graag meebouwt aan zijn eigen omgeving". Hij heeft een enorme drive om projecten verder te brengen en zoekt daarbij altijd naar wat mensen verbindt.

Harmannus Blok is onze wethouderskandidaat. Hij heeft de afgelopen bijna vijf jaar bewezen een gedreven en kundig bestuurder te zijn. Hij was verantwoordelijk voor grote projecten zoals het unieke kind-/zorgcentrum De Tirrel in Winsum en het prachtige nieuwe kindcentrum in Baflo/Rasquert. Hij durfde te investeren en knopen door te hakken. Het begraafbeleid in Winsum werd drastisch herzien en socialer gemaakt (tarieven 30% verlaagd!). Hij trok enthousiast aan het milieu- en duurzaamheidsbeleid. Zijn motto is 'samen bereiken we meer'. Zo trok hij samen met de ondernemers in Winsum het centrumplan, inclusief het hoofdpijn-dossier Boogplein, vlot. Maar het zit hem niet alleen in de grote dingen. Harmannus is een wethouder met een luisterend oor voor de individuele inwoner en de ondernemer die ergens tegenaan lopen. Deze gedrevenheid en kwaliteiten zet hij graag de komende jaren in voor de gemeente Het Hogeland.

En naast deze mensen met ervaring, is er een heel aantal gedreven mensen die mee willen denken in de steunfractie. Mensen met verschillende kwaliteiten en achtergronden, maar met dezelfde drive.

1	Bernd de Jong	Bedum	beoogd fractievoorzitter
2	Harmannus Blok	Sauwerd	beoogd wethouder
3	Theo de Vries	Leens	
4	Harry Woltjer	Uithuizermeeden	
5	Nannet Gijzen	Mensingeweer	
6	Therese Doesburg	Bedum	
7	Klaasharm Haan	Winsum	
8	Jewan de Goede	Winsum	
9	Jannie Vogel	Leens	
10	Peter Vlas	Bedum	
11	Kees Douma	Onderdendam	
12	Liesbeth Groenwold	Leens	
13	Marjan Groendijk	Zuidwolde	
14	Dennis Knoops	Winsum	
15	Kunny Doornbos	Roodeschool	
16	Douwe de Jonge	Bedum	
17	Jaap Tempel	Winsum	
18	Jan Derk Sterenborg	Uithuizermeeden	
19	Peter Dalmolen	Bedum	
20	Roel Bulthuis	Bedum	
21	Bert Berghuis	Westernieland	
22	Margrietha Scholte	Uithuizermeeden	
23	Kees Geertsema	Winsum	
24	Ton van der Made	Leens	
25	Henk Sok	Winsum	
26	Hilma Oudman	Stitswerd	
27	Bert Rozema	Uithuizen	

Ontdek online meer op: www.hethogeland.christenunie.nl

Help ons online geloof een stem te geven:
like, retweet of deel ons. Kijk op:

twitter.com/CU_HetHogeland

facebook.com/christenunie.hethogeland/

youtube.com/christenunietube

ChristenUnie
Het Hogeland